

Specimenoj de teksto:

*O Fat obas, kel binol in sŭls, paisaludomöz
nem ola! Kōmomöd monargän ola!
Jenomöz vil olik, äs in sŭl, i su tal!
Bodi obsik vädeliki givolös obes adelo!
E pardolös obes debis obsik,
äs id obs aipardobs debeles obas.
E no obis nindukolös in tentadi,
ab aidalivolös obis de bad. Jenosöd!*

Patro nia, kiu estas en la ĉielo,
sanktigita estu Via nomo! Venu reĝeco Via!
Okazu volo Via, kiel en la ĉielo, tiel sur
la tero!
Panon nian ĉiutagan donu al ni hodiaŭ!
Kaj pardonu al ni ŝuldojn niajn
kiel ni ankaŭ pardonas al ŝuldantoj niaj
Kaj ne konduku nin en tenton,
sed liberigu nin de malbono. Amen!

„Slava himno” (1889) kun laŭvorta traduko:

*Sanö Slavels, pük lifon nog
jönük löfik obas.
Lad fiedik obas ünä, plo net pebor okas.
Lifö, lifö, tikäl slavels, olifom tenüfik.
Töt äso höl, taels obas
kosek dämoms nonik!*

Sanu, Slavoj, lingvo vivas ankoraŭ
jena kara nia.
Koro fidela nia kune por nacio batas dume.
Vivu, vivu, spirito slava, vivos ĝi eterne.
Morto nek infero, kontraŭ ni
atingos domaĝojn neniajn!

Volapük trairis kelkajn ŝanĝojn, parte de la aŭtoro mem. La unua reformanto, Auguste Kerckhoffs, celis la plej eblan simpligon; la dua reformanto, Arie de Jong, serĉis certan kompromison. Kelkaj ekzemploj: la frua Volapük (Volapük nulik) havis akuzativon post almovigaj prepozicioj, ekz. *in domi* = en domon, *al teati* = al teatro, kiun Kerckhoffs forigis kaj De Jong anstataŭigis per *ini dom*, sed *al dom*. Schleyer deklinaciis la infinitivon, ekz. *gälöd fitöna* = plezuro de fiŝi, la reformistoj preferis *gälöd fitama* = plezuro de fiŝado. La frua Volapük havis apartan vokativon kun „o” (o söl digik! = estimata sinjoro!), poste forigitan. Ĉe Schleyer oni trovas komparativon ne nur de adjektivoj kaj adverboj, sed eĉ de substantivoj, verboj kaj participoj. Malsameco estas ankaŭ en la uzo de personaj pronomoj: „ĝi” havis unue la formon „om”, ĉe De Jong „on”, „oni” estas „on”, ĉe De Jong „oy”, aldoniĝas ankaŭ refleksivo „od” = „unu la alian”. En la verbosistemo ekzistis komence tri imperativaj formoj (optativa, imperativa, volativa), poste forlasitaj. En la vortprovizo faris ŝanĝojn ambaŭ reformistoj, ĉe numeraloj ekz. 10 = bals kaj 20 = tels estis ŝanĝitaj al „deg” kaj „teldeg”, ŝanĝiĝis nomoj de monatoj, ekz. balul, telul kaj kilul en „yanul”, „febul” kaj „mäzul”, tagoj, ekz. telüdel = lundo, kilüdel = mardo, folüdel = merkredo en „mudel”, „tudel”, „vedel”, plue landnomoj kaj multaj vortkunmetaĵoj. La novaj uzantoj ne plu evitas fonemon /r/ en la vortradikoj, do „glet” = granda iĝas „gret”, „dlem” = tremo iĝas „drem” ktp. Pro la reformoj bezonatas ĉiam novaj vortaroj, gramatikoj kaj lernolibroj.

Estas interese, ke per Volapük inspiriĝis relative multaj aliaj projektoj, kelkaj eĉ ege similis al ĝi, kiel ekz. „Dil” de Fieweger en 1893 kaj „Dilpok” de abato Marchand en 1898, sed ankaŭ „Nuvo-Volapük”, „Balta”, „Spelin”, „Veltparl”, ekestintaj pli-malpli paralele kun Esperanto. La lingvo mem tamen reprezentis ion novan kompare kun la ĝistiamaj projektoj: ĝi estis lingvo de sinteza tipo, kun regula gramatiko kaj kun vortaro baziĝanta sur eŭropaj etnolingvoj, precipe ĝermanaj. La tradicio de logika lingvoprojektado, datiĝanta jam de la 17-a jarcento, respeguliĝas ankaŭ en la riĉeco de teorie eblaj lingvoformoj kaj derivaĵoj de la vortbazoj en Volapük (ĉ. 500 000). Tian en praktika uzo